

libris

ANDREA CALOGERO CAMILLERI (n. 1925) este unul dintre cei mai populari scriitori italieni contemporani. Poet promițător în tinerețe, apoi regizor de teatru, scenarist și producător de radio și televiziune, Camilleri a început să scrie romane târziu, după vârsta de patruzeci de ani. Astăzi, „Bătrânul“, cum îl numesc cu tandrețe contemporanii, este considerat un nume de referință al genului polițist, contribuind la glisarea lui spre ficțiunea literară. Primul său roman, *Il corso delle cose*, a fost publicat abia în 1978 (deși fusese scris cu zece ani mai devreme), însă consacrarea literară a cunoscut-o după alți cincisprezece ani, odată cu romanul *La stagione della caccia* (*Sezonul de vânătoare*). În 1994, a apărut *Forma apei*, primul roman din seria *Comisarul Montalbano*, personaj care în scurt timp avea să se transforme într-un adevărat cult. Dintre titlurile seriei – care cuprinde peste 20 de volume până în prezent – menționăm: *Hoțul de merinde* (1996 – Editura Nemira, 2009, 2014), *Sunetul viorii* (1997 – Editura Nemira, 2009, 2014), *Excursie la Tindari* (2000 – Editura Nemira, 2010, 2014), *Un mese con Montalbano* (1998), *L'odore della notte* (2001), *La pazienza del ragno* (2004), *La luna di carta* (2005). Comisarul Montalbano a devenit atât de popular (la aceasta contribuind și un serial de televiziune de mare succes), încât Andrea Camilleri a ajuns în situația de a nu mai putea renunța la el (asemenea lui Arthur Conan Doyle cu personajul său Sherlock Holmes). „Cititorii îmi scriu și-mi spun că personajul le aparține și deci nu pot să fac ce vreau eu cu el. Cât despre a-l omorî, nici nu poate fi vorba. Am cerut sfaturi de la doi autori de romane polițiste, Montalbano și Jean-Claude Izzo, dar se pare că e foarte primejdios să programezi dispariția unui astfel de personaj: cei doi au decedat între timp.“ Prin urmare, Camilleri ar fi luat hotărârea ca ultima aventură a lui Montalbano s-o încredințeze editorului său, cu indicația de a fi închisă într-un seif și publicată abia după moartea autorului.

CÂINELE de TERACOTĂ

Andrea
CAMILLERI
un caz al comisarului Montalbano

Ediția a II-a

Traducere din limba italiană
EMANUEL BOTEZATU

NEMIRA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

CAMILLERI, ANDREA

Căinele de teracotă / Andrea Camilleri ; trad.:

Emanuel Botezatu. Ed. a 2-a. - București : Nemira

Publishing House, 2014

ISBN 978-606-579-881-6

I. Botezatu, Emanuel (trad.)

821.131.1-31=135.1

Andrea Camilleri

IL CANE DI TERRACOTTA

© 1996 Sellerio Editore, Palermo

© Nemira, 2010, 2014

Redactor: Nicoleta GHEMENT

Tehnoredactor: Stelian BIGAN

Tiparul executat de FED PRINT S.A.

Orice reproducere, totală sau parțială, a acestei lucrări, fără acordul scris al editorului, este strict interzisă și se pedepsește conform Legii dreptului de autor.

ISBN 978-606-579-881-6

1

După cum se prezentaseră zorii la raport, ziua se anunța *smèusa*, adicătelea acu' soare cu dinți, acu' *stizzichii* de ploaie ca gheața, condimentate cu rafale înfoiate de vânt. Una dintre acele *iurnate* în care ai de-i făcu mumă-sa cu toane după cum îi vremea afară simt prefacerea nu numa'-n oase, da' și-n *cirriveddro*, arătându-se șovăitori și-n gânduri, și-n mișcări – oarecum cum se-ntâmplă cu flamura ori cocoșii de tablă de pe acoperișuri, care se-nvârt ori la stânga, ori la dreapta, după cum adie vântul.

Comisarul Montalbano aparținea dintotdeauna acestei categorii de nefericiți ai sorții, moștenind-o pe mumă-sa – care fusese învrăstată rău, închizându-se adesea-n odaie, la întuneric, de tare ce-o durea capul (restul din casă mergeau atunci pe vârfuri și vai de ăl de-ndrăzne să facă tărașoi). În schimb, fie vifor-niță, fie timp frumos, tătâne-su tot sănătos umbla (și la fel de îngândurat – ploaie, soare, ce-o fi fost).

Nici de data aceasta, comisarul nu-și dezminți propriile metehne: la început, făcu întocmai cum i

se ceruse, oprind mașina la kilometrul zece pe șoseaua Vigàta-Fela, însă peste o secundă se răzgândi, dădu să repornească motorul și să facă stânga-mprejur spre casă, lăsând baltă întreaga operațiune. În cele din urmă, izbuti să se stăpânească, parcă într-un loc mai puțin vizibil și scotoci în torpedou după pistol, pe care de obicei se ferea să-l poarte. Nu reuși însă să-și ducă gestul la bun sfârșit: rămase încremenit, cu privirea ațintită asupra armei.

„Măiculiță sfântă, apăi chiar adevărat îi, zău așa!“, își zise.

Cu o seară în urmă, înainte ca telefonul primit de la Gegè Gullotta să declanșeze tot acel *mutupèrio*, tot balamucu' în care acu' era intrat pân' la gât (Gegè era un mic traficant de droguri ușoare care ținea și un bordel în aer liber, mai cunoscut sub numele de *mànnara* – „la stână“), comisarul își trecea vremea citind un roman polițist al unui autor catalan, care nu numa' că-i puneia glagoria la treabă, da' avea și aceiași nume de familie ca el (spaniolizat, într-adevăr) – adicătelea Montalbán. O frază îi atrăsese în mod special atenția: „Cu înfățișarea sa de șopârlă de gheață, pistolul părea să doarmă.“ Își retrase mâna, oarecum îngreșat, și închise torpedoul, lăsând șopârla rece dinăuntru să-și continue somnul. La urma urmelor, ar fi putut lua cu el nu unu', ci zece pistoale, însă ar fi fost un gest inutil: dacă toată tărășenia în care intrase avea să se dovedească o cursă, o ambuscadă, ăi din casă l-ar fi ciuruit în doi timpi și trei mișcări cu kalașnikovurile lor: Pe urmă, ura și la gară! Trăgea

totuși nădejde că, în amintirea celor câtorva de școală primară petrecuți în aceeași bancă și a prieteniei lor ce dăinuia și-n ziua de azi, Gegè nu se hotărâse brusc să-l vândă ca pe un porc de tăiere – ca să-și salveze curu' sau din cine știe ce alt motiv –, turnându-i o gogoasă oarecare numa' ca să-l vadă picat în laț. De fapt, nu chiar o gogoasă: dacă se dovedea adevărată, întâmplarea avea să se lase cu tam-tam, cu urmări serioase.

Trase adânc aer în piept și începu să înainteze lent, cu pas pândalnic de copoi, pe poteca pietruită ce se afunda de-a lungul rândurilor întinse de viță-de-vie. Struguri de masă, cu bobul rotund și tare, din soiul căruia-i zicea – numai Dumnezeu știa de cel – „Italia“. Era singurul soi care prindea rădăcini pe solurile din zonă: cât despre butașii de struguri de vin, proprietarii terenurilor învățaseră să-și economisească și para-lele, și munca.

Căscioara pe două caturi – o odaie jos și o a doua la etaj – se șteia drept pe creasta dealului, ascunsă pe jumătate de patru măslini sarazini uriași, care o înconjurau din cele patru colțuri. Era întocmai cum îi fusese descrisă de Gegè. Ușa ferecată și obloanele trase de la ferestre aveau culoarea mâncată de timp; pe tăpșanul din fața intrării trona o tufă uriașă de caper, înconjurată de altele, mai mici, de castravete-sălbatic, cu fructe dintre acelea care, abia atinse cu vârful unui băț, plesnesc zgomotos, împrôșcând cu semințe de jur împrejur; un fotoliu de paie desfumat zăcea într-un colț cu picioarele-n sus; un cazan străvechi de zinc pentru colectarea apei de ploaie pierdea vremea

inutil pe acolo, spart și mâncat de rugină. În rest, totul fusese năpădit de iarbă. Locul dădea impresia că era nelocuit de ani buni, însă la mijloc era o simplă aparență înșelătoare: Montalbano avea suficientă experiență ca să nu se lase păcălit; expert cum era, nutrea convingerea fermă că cineva din casă îl privea cu atenție, cântărindu-i intențiile după gesturile pe care le făcea. Se opri la trei metri de ușă, se dezbracă de veston și îl agăță într-unul din măslini, în așa fel încât dinăuntru să se vadă limpede că nu purta armă. Apoi își făcu simțită prezența strigând – fără să ridice prea tare vocea, ca și cum ar fi chemat un prieten să se arate la geam – către cei dinăuntru:

– *Ohè! Voi, din casă!*

Niciun răspuns, niciun zgomot, cât de mic. Trase din buzunarul pantalonilor bricheta și pachetul de țigări și-și aprinse una făcându-și palmele căuș și robindu-se pe jumătate – ca și cum s-ar fi ferit de vânt. În realitate, gestul era menit să-i ofere posibilitatea celui din casă să vadă că n-avea ascunsă nici la spate vreo armă, la fel cum mai devreme îi oferise vederii pieptul. Trase două fumuri, apoi se îndreptă cu pași hotărâți spre ușă și bătu cu pumnul atât de tare, încât își răni monturile în scorjelile întărite, de vopsea veche.

– Îi cineva acasă au ba? Întrebă el din nou.

La orice s-ar fi așteptat, mai puțin la vocea ironică și calmă care-l surprinse mișelește din spate.

– Îi, îi. Iacătă-mă-s.

– *Pronto? Pronto?* Montalbano? Eu mi-s, Gegè sunt.

– Am înțeles, am înțeles, calmează-te, ho! Ia zi-i, ce mai faci tu, ochișori de miere și zăgara¹?

– Apăi, bine fac.

– Ce făcuși în ultima vreme, tot cu gurița, tot cu gurița? Te perfecționași în dat clanțe sau tot sugaci începător ești?

– Salvù, nu-ncepe iar să mă iei în târbacă, cum ți-e felu'. Dacă tot te ții de fitile dintr-astea, ar trebui să știi că de dat, nu dau clanțe. Am personal angajat care se ocupă de așa ceva.

– Bine, da' tu le ești maestru, nu-i așa? Nu le înveți tu pe tearfele tale multicolore cum să-și modeleze buzele pe mătârângă, cum să pompeze cu forță ca să fie mulțumit clientu'?

– Vorbești ca să te afli în treabă, Salvù, zău așa! Dacă-i pe dat lecții, apăi m-ar învăța ele pe mine, nu invers. La zece ani, se deprind cu treaba, iar la cinspe'ce îs deja maestre emerite. Uite, am acu' o albanză de vreo paispe'ce anișori care...

– Acu' ce-i faci? Te puseși pe lăudat marfa?

– Ascultă, n-am vreme de stat la taclale cu tine. Te sunai pen' că tre' să-ți predau personal ceva, un pachet.

– La ora asta? Nu putem lăsa pe mâine-dimineață?

– Mâine nu-s în oraș.

– De știut, știi ce-i în pachet?

¹ *Zăgara* (dial. sic.), „floare de portocal“ (n. tr.).

– Apăi, cum să nu știu? *Îs mostazzoli*¹ cu vermut, făcute așa cum îți plac ție. Sor-mea Mariannina le făcu special pentru tine.

– Că veni vorba, cum mai stă Mariannina cu ochii?

– Mult mai bine, să știi. Acolo, în Spania, la Barcelona, doctorii fac minuni, zău așa!

– Ehe, în Spania, la Barcelona, parcă și scriitorii scriu mai bine!

– Ce ziseși?

– Ni'ca. De-ale mele, nu mă lua în seamă. Unde și când ne vedem?

– La locu' obișnuit, într-o oră.

Locu' obișnuit era o plajă minusculă numită Puntasecca, o limbă compactă de nisip dosită după o colină de marnă albă, aproape inaccesibilă dinspre uscat, sau, mai bine zis, accesibilă numai pentru Montalbano și Gegè (pe vremea când frecventau încă școala primară, descoperiseră o potecă greu de parcurs cu piciorul și, prin urmare, de-a dreptul temerară pentru cei ce se aventurau pe acolo cu mașina). Puntasecca nu era prea departe de vilișoara de pe țărmul mării, la numai câțiva kilometri de Vigàta, în care locuia Montalbano. Comisarul nu crezu de cuviință să se grăbească. Însă exact în clipa în care deschise ușa, pregătindu-se să plece, telefonul sună din nou.

¹ Dulciuri tipice, cu umplutură din vermut, nuci și migdale (n. tr.).

– *Ciao, amore!* După cum vezi, sunt punctuală. Totul în regulă azi, la serviciu?

– Da, treburi de rutină, administrative. La tine?

– Idem. Ascultă, Salvo, m-am gândit bine la ceea ce mi-ai...

– Livia, scuză-mă că te întrerup. Am foarte puțin timp acum sau mai bine zis n-am deloc. M-am întors din pragul ușii să-ți răspund, pentru că tocmai ieșeam.

– Atunci, du-te sănătos! Hai, pa!

Livia închise, iar Montalbano rămase descumpanit, cu receptorul în mână. În clipa următoare își aminti: cu o seară în urmă îi spusese Liviei să-l sune fix la miezul nopții, pentru că la ora aceea ar fi avut cu siguranță timp să stea de vorbă pe îndelete. Era nehotărât: oare s-o sune înapoi imediat sau după ce se întorcea de la întâlnirea cu Gegè? Cu o undă de remușcare în suflet, puse receptorul în furcă și ieși.

Când ajunse pe plaja Puntasecca, Gegè se afla deja acolo, așteptându-l: se plimba nervos înainte și-napoi pe lângă mașină. Se îmbrățișară și se sărutară pe obraz: trecuse mult timp de când nu se mai văzuseră.

– Hai la mine-n mașină, că-i cam *friscoliddro* afară în noaptea asta, spuse comisarul.

– M-au vâratăra la mijloc, intră direct în subiect Gegè, trăgând portiera după el.

– Cine?

– Apăi, persoane pe care nu le pot refuza. Tu știi bine că eu, ca orîicare negustor, plătesc un *pizzo* ca să-mi văd de treabă în sfînta pace și să n-am parte de

alt balamuc, în afară de balamucu' pe care îl am deja cu bordelu' meu de tearfe. Uite așa, nu-i lună lăsată de la bunu' Dumnezeu să nu treacă pe la mine unu' ca să-mi ceară peșcheșu'.

– În contul cui? Îmi poți spune?

– În contul lui Tano Grecu'.

Montalbano rămase fără grai, ferindu-se însă să-și exprime nedumerirea față de celălalt. Gaetano Ben-nici, zis Grecu', nu văzuse Grecia nici măcar prin binoclu, iar despre valorile anticei Elade probabil că știa la fel de multe cât știa pulanul de cauciuc al unui polițai: i se spunea Grecu' din cauza unui anumit viciu al său, care în credința populară aparținea ălor de-și făcuseră veacu' odată prin părțile Acropolei. Se știa despre el că avea trei crime la activ, ocupând pe scara ierarhică locul situat imediat sub șefii-șefi, însă nu bănuia nimeni c-ar fi acționat în zona Vigata, unde teritoriul era disputat dintotdeauna de familiile Cuf-faro și Sinagra. Tano nu ținea însă de parohia nici-uneia din ele.

– Bine, da' ce prășește Tano Grecu' prin părțile astea?

– Apăi, ce rahat de întrebări îs astea, zău așa? Ce rahat de zbîr mai ești și tu? Adicătelea nu știi sau te faci că nu știi că, la treaba asta cu tearfele, Tano Gre-cu'-i vârat peste tot? L-or procopsită cu controlu' și biru' peste tot șeptelu' de tearfe de pe insulă, asta-i!

– Ei bine, nu știam. Hai, zi-i înainte.

– Aseară, pe la vreo opt, trecu pe la mine omu' cu colecta – pen' că ieri era ziua stabilită ca să plătesc

pizzo, biru' adicătelea. Omu' luă paralele ca de obicei, dar, în loc să-și vază de drum, deschise portiera din dreapta și-mi zise să urc lângă el.

– Și tu?

– Apăi, mă-nfricoșai rău, cum altfel? Mă trecură toate nădușelile. Da' ce puteam eu să fac, zi-i și tu? Mă suii lângă el și omu' o luă din loc, cu mine cu tot. Ca să n-o lungesc, o luă pe drumu' spre Fela, iar după nici juma' de oră oprește...

– L-ai întrebat încotro mergeați?

– Bine'nțele.

– Și el ce ți-a răspuns?

– Mut era, parcă nu știa limba omenească, zău așa.

După juma' de oră oprește-ntr-un loc unde nu se vedea nici țipenie de creștin în jur, îmi zice să mă dau jos și-mi face semn s-o apuc pe o potecă. Nici umbră de câine nu trecea pe acolo, Salvù, crede-mă. Deodată, îmi sare drept în față – și zău că n-am să știu câte zile-oi avea de unde apăru el acolo – Tano Grecu'. Parcă mă lovise o măciucă-n cap, așa eram, iar genunchii mi s-or făcutără ca de brânză. Nu-s nici eu becnic și nu-s laș, doar mă știi, da' să nu uităm că omu' nostru duce cinci suflele pe conștiință.

– Cum adică, cinci? Cinci crime?

– Da. De ce, voi de câte știți?

– De trei.

– Apăi nu, să trăiți! Cinci bătute pe muche-s. Garantat.

– În sfârșit. Zi-i mai departe.

– Atunci, îmi zisei că ce-o fi o fi. De vreme ce știam că plătisem regulat, crezui că Tano voia să-mi ceară mai mulți gologani. La urma urmei, nu mă pot plânge că-mi merg prost afacerile, iar ei știu asta foarte bine. Ei bine, greșeam, nu de parale voia să vorbească cu mine.

– Atunci, ce voia?

– Fără să zică nici „bună ziua“ măcar, mă iscodi dacă te cunosc.

Montalbano crezu că n-auzise bine.

– Dacă cunoști pe cine?

– Pe tine, Salvù, pe tine.

– Hait! Și tu ce i-ai zis?

– Căcat la cur cum eram, îi zisei că da, bine'nțeles că te cunosc, da' numa' așa, din vedere, adicătelea „nă ziua-'nă ziua, 'nă seara-'nă seara“. Atunci, îmi trânti o privire – Salvù, tre' să mă crezi, avea ochi ca de statuie, încremeniți, fără viață-n ei – și-și dădu capu' pe spate, pufnind într-un râs molcom. Apoi îmi zise așa: că, dacă vreau să aflu câte fire de păr am în gaura curului, el poate să-mi zică exact-exact, sau cel mult cu eroare de unu-două. Știi tu ce-nseamnă asta, Salvù? Înseamnă că știe totul, de-a fir a păr, despre mine: viața, minunile și moartea – dă, Doamne, cât mai târziu cu putință – a sfântului Gegè Gullotta. Apăi, atunci eu n-avui ce-i face, lăsați capu-n pământ și ni'ca nu mai zisei. Și el îmi spuse așa: că vrea să te vază.

– Unde și când?

– Chiar în noaptea asta, spre ziuă. Cât despre loc, îți explic pe dată.

– Știi cumva ce vrea de la mine?

– Nu, asta nu știu și nici nu voi să aflu. Atât îmi mai zise să-ți spun: să n-ai grijă, că te poți încrede în el ca-ntr-un frate.

„Ca-ntr-un frate“? În loc să-l liniștească, aceste cuvinte îi provocară lui Montalbano un fior neplăcut pe șira spinării: era bine știut faptul că prima victimă a celor trei (sau cinci) crime ale lui Tano fusese chiar fratele său mai mare Nicolino, mai întâi strangulat, apoi – consecință a unei misterioase reguli semiologice – jupuit din cap până-n tălpi. Îl cuprinseseră gânduri negre, care deveniră încă și mai negre – dacă așa ceva mai era cu putință – în clipa în care Gegè îi spuse în șoaptă, punându-i palma pe umăr:

– Fii cu băgare de seamă, Salvù, ăla bestie fără suflet îi, zău așa.

Conducea cu viteză mică înapoi, spre casă, când zări în oglinda retrovizoare că, din spate, Gegè îi făcea semn insistent cu farurile să oprească. Trase pe dreapta, iar Gegè opri lângă el și, aplecându-se spre fereastra dinspre Montalbano, îi întinse un pachet.

– Uitasem să-ți dau *mostazzoli*.

– Mulțam. Crezusem c-a fost doar o scuză de acoperire sau ceva de genul ăsta.

– Apăi, așa mă știi tu pe mine? Că una zic și alta fac? Ofensat, demară cu scrâșnet de roți.

Comisarul petrecu o noapte numa' bună de povestit, pe canapea, la doctorul de suflute. Primul gând